

Genişletilmiş Özet

Konya İli Kamu Çalışanlarında Tütün ve Tütün Ürünleri Kullanım Sıklığı ve Tütün Kontrol Yasasının Desteklenme Durumu

Giriş

Türkiye’de yapılan Küresel Yetişkin Tütün Araştırması 2016 sonuçlarına göre, 18 milyon kişi (%29,6) (halen) her gün tütün kullanmaktadır. “Ulusal tütün kontrol programı” kapsamında ülke çapında tüm kamu kurum ve kuruluşlarında tütün ve tütün ürünleri kullanımı yasaklanmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, Konya ilinde tütün ve tütün mamullerinin kamu çalışanları arasında kullanım sıklığı ve tütün kontrol yasasının etkilerinin değerlendirilmesidir.

Yöntem

Kesitsel tipteki bu analitik çalışmanın evrenini Konya ili merkez ilçelerinde bulunan tüm kamu kuruluşlarında görev yapmakta olan bireyler oluşturmaktadır. Çalışmada %10 sistematik örnekleme yöntemi kullanılarak Konya ili merkez ilçelerindeki 4874 kamu çalışanına ulaşıldı. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri, tütün ve tütün ürünleri kullanım durumları, Sigaraya olan fiziksel bağımlılığın derecesini saptamak amacıyla Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi, tütün kontrol yasası ve kapalı alanlarda sigara yasağı ile ilgili 40 sorudan oluşan bir anket uygulandı. Anket araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak mesai saatleri içerisinde çalıştıkları ortamda dolduruldu. Etik kurul onayından sonra Eylül-2018 ve Aralık-2018 tarihleri arasında çalışma tamamlandı. Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21,0 programı kullanıldı. Frekanslar, ortalama, standart sapma, ortanca, minimum ve maksimum değerler hesaplandı. Kategorik verilerin karşılaştırılmasında ise Ki-kare testi kullanıldı. $p < 0,05$ olması istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular

Çalışmaya katılanların yaş ortalaması $39,4 \pm 9,0$ yaş, meslekte çalışma süresi $15,1 \pm 8,9$ yıl olup, %60,6’sı ($n=2952$) erkek cinsiyette idi. Katılımcıların % 59,7’si řu anda ve/veya ara sıra çeşitli tütün ürünleri kullanıyordu. Özellikle %36,5’ü ($n=1781$) sigara, %9,4’ü ($n=456$) nargile, % 4,7’si ($n = 241$) puro, % 1,4’ü ($n = 70$) pipo, % 7,0 ($n = 342$) sarma tütün kullanmakta idi. Sigaraya başlama yaş ortalaması $18,0 \pm 4,6$ yaş, sigara içilen yıl ortalaması $18,6 \pm 9,5$ yıl idi. FNBT sonuçlarına göre sigara içen personelin %12,3’ü yüksek düzeyde bağımlı, %22,1’i orta düzeyde bağımlı ve %65,6’sı düşük düzeyde bağımlı bulundu. Araştırmaya katılan erkeklerin % 43,7’sinin ve kadınların % 25,5’inin sigara içtiği tespit edildi. Dolayısıyla erkek cinsiyeti kadınlardan 2.272 kat daha fazla sigara içiyordu ($p < 0,001$) [OR: 2.272 (CI: 2.003-2.576)]. Yaş yükseldikçe sigara içme sıklığı artmaktaydı. Katılımcıların 40 yaş ve üzeri olanları sigara içme prevalansı %37,6 iken 30 yaş altında olanların sigara içme prevalansı %33,2 idi ($p < 0,001$).

Sigara içme prevalansı en yüksek (%54,4) sıklıkta il emniyet müdürlüğü personeline, en düşük ise üniversite personeline (%32,1) bulundu. Bunu il sağlık müdürlüğü (%43,1), il jandarma komutanlığı (%41,1) ve belediye çalışanları (%38,9) takip etmekteydi. Katılanların %93,0’ı kapalı alanlarda sigara içme yasağını desteklediğini ve %28,3’ü kapsamının genişletilmesini istemekte idi. Tütün kontrol yasasının uygulanmaya başlandığı "19 Temmuz 2009" tarihi %27,2 sıklıkla, sigara bırakma danışma hattının "Alo 171" olduğu %72,4 sıklıkla doğru bilindi.

Tartışma

Günümüzde insan yaşamını tehdit eden kronik hastalıklara ve erken ölümlere neden olan tütün ve tütün ürünleri kullanım sıklığı giderek artmaktadır. KYTA sonuçlarına göre 2012’de %27,1 olan sigara içme prevalansı 2016’da %29,6’ya yükselmiştir. Sunulan çalışmada Konya ili genelinde kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin %59,7’si çeşitli tütün ve tütün ürünleri kullandığı bulundu. Bu sıklık ülkemiz ortalamasının oldukça üzerindedir. Çalışmaya dahil edilen bireylerin sigara bağımlılık oranları nispeten düşük saptandı. Bağımlılık düzeyinin düşük olması gerekli bilgilendirme ve destek yöntemleri ile sigara kullanımının bırakılmasının yüksek olabileceği düşündürmektedir. Çalışmanın yapıldığı ilin kamu kurumlarının sigara içme durumları ayrı ayrı değerlendirildiğinde; sigara içme sıklığı en yüksek il emniyet müdürlüğü personeline bulundu. Literatür tarandığında polislerde ve sağlık çalışanlarında sigara içme sıklığının toplum genelinde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Özellikle polislerde bu durumun günlük çalışma sürelerinin fazlalığı, nöbet ve devriyeler, sistemin yapısı ve çalışma disiplini gibi nedenlere bağlı daha stresli bir çalışma süreci içerisinde olmaları ile açıklanabileceği düşünölmüştür. Çalışmamızdaki katılımcıların tamamına yakını tütün kontrol yasasının getirdiği düzenlemeleri tamamen desteklediklerini belirtmiştir. Dumansız hava sahası uygulamasının desteklenmesi, sigara bırakma danışma hattı numarasının bilinmesine rağmen sigara içme sıklığının bu kadar yüksek olması da düşündürücüdür.

Sonuç

İlimizdeki kamu kurumlarında çalışan personelde sigara içme sıklığı ülke genelinden yüksek olarak bulunmuştur. Buna rağmen personelin tamamına yakını kapalı alanlarda sigara içme yasağını desteklemekte ve uygulamaktadır. Sigara ve zararları ile ilgili hizmet içi eğitimler artırılmalı, sigarayı bırakmayı düşünenler desteklenmelidir.